

**ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА ім. М. ОСТРОВСЬКОГО**

**ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ
ХМЕЛЬНИЧЧИНИ 1991 РОКУ**

(Бібліографічний показчик)

м. Хмельницький, 1990 р.

ХМЕЛЬНИЦЬКЕ ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА БІБЛІОТЕКА ім. М. ОСТРОВСЬКОГО

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ 1991 РОКУ

(Бібліографічний покажчик)

Автор-упорядник С. К. ГУМЕНЮК,

Рецензент Г. С. ГУЛІМОВСЬКА,

Відповідальний за випуск Т. В. ЛОГВИНЕНКО.

Минулий 1990 рік був роком дальшого поліпшення краєзнавчої роботи бібліотек. Більшість ЦБС завершили виділення краєзнавчих фондів і поліпшили їх комплектування. Зросла якість і оперативність краєзнавчої довідкової роботи. Більш ціленаправлено проводяться масові заходи. В цьому плані заслуговують відзначення Дунаєвецька, Славутська, Старокостянтинівська, Теофіпольська, Шепетівська та інші ЦБС.

1991 рік, як і попередні роки, багатий на знаменні і пам'ятні дати. Минає 550 років першої історичної згадки про смт. Ляхівці (Білогір'я), 430 років з часу заснування м. Старокостянтинова, 70 років з дня створення Кам'янець-Подільського педінституту імені В. П. Затонського, 50 років з дня виникнення Проскурівської (Хмельницької) окружної і Славутської міжрайонної підпільних патріотичних організацій в тилу німецько-фашистських загартбників. Виповнюється 100 років з дня народження активних борців за владу Рад: В. Володарського, В. Є. Войтовича, Л. П. Панасюка, 80 років—керівника Проскурівського (Хмельницького) підпілля М. А. Храновського. Відзначатимемо 80 років з дня народження Героїв Радянського Союзу І. С. Андрощука, М. К. Делегея, В. П. Майборського. 70 років—В. З. Вайсера, А. Ю. Дячука, В. Ю. Ковтуна, М. П. Мевша, П. Т. Писаренка, І. Г. Рісюка, О. П. Сидоришина, Б. А. Сугерова, С. І. Хоптяра.

Виповнюється 110 років з дня народження вченого, конструктора військової техніки Ф. Ф. Лендера, 70 років—доктора педагогічних наук В. П. Фарфоровського, 100 років — письменника М. В. Єзерського, 70 років поетів І. І. Сварника, В. С. Семеновського, 120 років—живописця-пейзажиста, заслуженого діяча мистецтв М. Г. Бураченка, 80 років—художника, заслуженого діяча мистецтв УРСР С. І. Гроша, 60 років з дня народження народного артиста СРСР М. К. Кондратюка.

Звертаємо увагу бібліотечних працівників на те, що ряд історичних і пам'ятних дат не включено в цей посібник з надією, що вони знайдуть відображення в планах масових заходів ЦБС на 1991 рік.

23 СІЧНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ С. І. ХОПТЯРА

Хоптяр Степан Іванович (23.I.1921—29.IV.1945) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Грабина, нині в складі смт. Ярмолинці в сім'ї селянина. Закінчив 7 класів, працював в колгоспі. Учасник Великої Вітчизняної війни з червня 1941 року. Навідник гармати 493-го винищувального протитанкового арт. полку (13-ї армії, 1-го Українського фронту). Комсомолец сержант Хоптяр в числі перших 29 січня 1945 року з гарматою форсував р. Одер, відбив контратаку ворога, знищив при цьому 4 танки, десятки гітлерівців. В наступні дні відбив ряд атак противника в районі населених пунктів Ранзен, Герцогсвальдац, знищив 9 танків, 6 бронетранспортерів. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно 10.IV.1945 року. Нагороджений орденом Леніна, Вітчизняної війни 1 ступеня, Червоної Зірки, Слави 2 і 3 ст.

Похований в братській могилі в м. Жари (Польща).

Л І Т Е Р А Т У Р А :

БУГАЙ Ю. І десять гранат: [Про Героя Радянського Союзу С. І. Хоптяра] // Корчагінець, — 1984. — 12 листоп.

БУГАЙ Е. М., МАКУХИН М. Е. Из когорты мужественных. — Львов: Каменяр, 1978. — С. 158—159.

ВИШЕНЬКО Г. Звіряємо крок по Героях: [Про Героя Радянського Союзу С. І. Хоптяра] // Вперед.—1964.—29 верес.

ГОРДОСТЬ и слава Подолии.—Львов:Каменяр, 1985.—С. 151—253.

ГОРИНСЬКИЙ М. Там, де жив герой: [Про Героя Радянського Союзу С. І. Хоптяра] // Рад. Поділля.—1976.—15 трав.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971, — С. 706.

Про С. І. Хоптяра.—С.647.

КУТЕНЬ І. Пісня про Героя Радянського Союзу С. І. Хоптяра // Вперед. — 1968. — 9 трав.

СНІГУР О. Жили-були два комсомольці: [Про Героїв Радянського Союзу С. Хоптяра та І. Рисюка] // Вперед.—1985. — 30 верес.

ХОПТЯР Степан Іванович//Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.—М., 1988.—Т. 2.—С. 691.

23 СІЧНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В. С. СЕМЕНОВСЬКОГО

Семеновський Володимир Самійлович (23.І.1921) — український радянський поет. Народився в с. Кривин Славутського району, в селянській сім'ї. Член КПРС. Закінчив філологічний факультет Челябінського педінституту. Учасник Великої Вітчизняної війни. Брав участь в боях на Курській дузі, І-му Прибалтійському і І-му Українському фронтах. Двічі поранений.

Працював в редакціях Житомирської, Ровенської та Хмельницької обласних, Славутської районної газет, учителем Кривинської середньої школи, старшим редактором Хмельницького облліту. Друкуватися почав у 1938 році. Систематично публікував вірші в обласній та республіканській пресі, в журналах та альманахах. Окремими виданнями вийшли збірки «Найрідніше» (1953 р.), «Де Дністер і Збруч» (1958 р.), «Перше хрещення бойове» у книзі «В єдиному строю» (1985 р.), «Свято калини» (1989 р.). У співдружності з професійними та самодіяльними композиторами створив понад 60 пісень.

Нагороджений орденом Вітчизняної війни І ст. і багатьма медалями.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Бойове хрещення // В єдиному строю.— К., 1985.—С. 241—258.

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Де Дністер і Збруч. — Хмельницький: Облвидав, 1958.—90 с.

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Де полки Богданові ходили: Збірка віршів // Літературна молодь.—К., 1954.—С. 112—115.

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Дума про хліб: Пісня//Хорові твори українських радянських композиторів.—К., 1978.—С. 39—42.

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Люблю тебе, Хмельниччино!: Вірші // Рад. Поділля.—1988.—І трав.

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Молодість гартована в огні // Хмельницький альманах.—1956.— № 1.— С. 27—30.

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Москва: Добірка віршів // Щаслива юність.—К., 1950. — С. 3—9.

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Найрідніше // Щастя землі.—К., 1953.— С. 125—166.

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Простий, як правда, мудрий, як народ: Добірка // Літературне Поділля: альманах.—1957.— № 2. С. 3—4.

СЕМЕНОВСЬКИЙ В. С. Сяйво калини.—Хмельницький: Облполіграфвидав, 1989.—152 с.

СЕМЕНОВСЬКИЙ Володимир Самійлович // Письменники Хмельниччини: Бібліограф. покажчик.—Хмельницький, 1989.—С. 42—43.

27 СІЧНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

О. П. СИДОРИШИНА

Сидоришин Олексій Петрович (27.I.1921—7.XI.1945) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Йосипівка Старосинявського району в сім'ї селянина-бідняка. З 1930 року жив в Москві, працював токарем, вчився в середній школі. В армії з 1940 року. В 1941 році закінчив Кіровобадську військову авіаційну школу льотчиків, з червня цього ж року на фронті. Комсомолец, гв. ст. лейтенант Сидоришин командував ланкою літаків 226-го гв. Сталінградсько-Катовицького червонопрапорного бомбардувального полку 18 повітряної армії. Здійснив 279 бойових вильотів на бомбардування військово-промислових об'єктів та залізничних вузлів противника. По шляху у відпустку був убитий бандерівцями на ст. Шепетівка. Похований у рідному селі. За мужність і майстерність в бою був нагороджений 2 орденами Леніна, 2 орденами Червоного Прапора, медалями. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно 15.V. 1946.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл.—К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про О. П. Сидоришина. — С. 526.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. Останній удар: [Про Героя Радянського Союзу О. П. Сидоришина] // Корчагінець.—1975.—26 квіт.

СИДОРИШИН Алексей Петрович//Герои огненных лет.—М., 1978.—КН. 3—С. 648—651.

СИДОРИШИН Алексей Петрович//Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.—М., 1988.—т. 1.—С. 456.

СИДОРИШИН Алексей Петрович //Гордость и слава Подоли.—Львов, 1985.—218—221.

ЛЮТИЙ — 100 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В. Є. ВОЙТОВИЧА

Войтович Василь Єрмолайович (1891—20.XI.1917) — робітник-революціонер. Народився у містечку Меджибожі Летичівського району в сім'ї безземельного селянина.

Коли йому сповнилося три роки, сім'я в пошуках кращої долі переселилася в с. Немію Могилів-Подільського повіту, а потім в с. Атаки Сороцького повіту Бессарабської губернії. Після закінчення початкової школи два роки працював на полустанку Волчинець, а потім на ливарному заводі в Могилів-Подільському. За участь в революційному русі 1905 року потрапив до чорного списку і був звільнений з роботи. В наступні роки працював в Атаках на суперфосфатному заводі автогенником, провідником поїздних составів між станціями Липкани-Ведмежа. У 1912 р. призваний на військову службу і направлений в Петербург в залізничний полк. У дні лютневої революції 1917 р. за його участю створюється солдатський комітет, який взяв на себе обов'язки командування полком. В числі особливої команди брав участь в арешті царя Миколи II та його сім'ї. Після розформування залізничного полку, працював молотобійцем у ковальському цеху головних вагонних майстерень Московсько-Курської залізниці. У дні боротьби за перемогу радянської влади в Москві брав участь в складі червоногвардійського загону Головних залізничних майстерень, який вів бої з білогвардійцями, що засіли в Кремлі. Коли перемога стала очевидною, куля скосила Василя Войтовича. Всіх, хто загинув в цей день, поховали на Красній площі біля Кремлівської стіни. У 1929 році Головні вагонні майстерні були реорганізовані у завод імені В. Є. Войтовича. У 1964 році вулиця, що проходить біля заводу, також названа його іменем. Шанують пам'ять про земляка хмельничани і молдавани. Войтович став символом дружби і братерства трьох братніх народів—України, Молдавії і Росії.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

БОРЕЦЬКИЙ В. Москва. Завод імені нашого земляка В. Є. Войтовича // Рад. Поділля.—1967.—29 січ.

ВАРЕЦЬКИЙ Б. Москва.—Летичів: [Про В. Є. Войтовича] // Рад. Поділля. — 1966.—21 груд.

ВАРЕЦКИЙ Б. На родине красногвардейца Войтовича. // Правда.—1967.—21 янв.

ВОЙТОВИЧ Василь Ермолаєвич // Абрамов А. У Кремлевской стени. — 2-е изд. — М, 1978. — С. 58.

ГРИНЧУК М. Біля горна: 3 докум. повісті про В. Є. Войтовича // Корчагінець.—1971.—12, 15, 16, 21, 23 груд.

ГРИНЧУК М. Василь Войтович — солдат революції // Комс. племя.—1973.—3, 7 листоп.

ГРИНЧУК М. Йому йшов 26-й: [Про В. Є. Войтовича] // Жовтень.—1974.—№ 2.—С. 124—131.

ГУМЕНЮК С. К. Робітник-революціонер В. Войтович // Укр. іст. журн. — 1989.—№ 12.—С. 76—78.

ІСТОРІЯ міст і сіл УРСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.— 706 с.

Про В. Є. Войтовича. — С. 412—413.

ЛАЗАРЕНКО І. За дві години до сходу сонця: [Про В. Є. Войтовича] // Рад. Поділля.—1965.—2 берез.

ВОЙТОВИЧ Василь Ермолаєвич // Партійні, державні і військові діячі, уродженці Хмельниччини: Бібліогр. покажч.—Хмельницький, 1986.—С. 4—5.

ЛЮТИЙ — 100 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Л. П. ПАНАСЮКА

Панасюк Лука Павлович (1891—1942) — активний учасник боротьби за владу Рад на Поділлі. Народився в с. Кальня (Деражня) Деражнянського району в сім'ї селянина-бідняка. 16-річним юнаком подався на заробітки до Одеси. На початку 1913 року вже на будівництві метро в США. В 1914 році включається в класову боротьбу пролетаріату Америки. В червні 1917 року в числі політемігрантів виїжджає на Батьківщину. Тут його мобілізують до війська і зараховують у запасну кулеметну роту 5-ї бригади, що знаходилася у Вінниці. Панасюк одразу поринає в боротьбу солдатських мас за мир і владу трудящих. В дні боротьби з корніловщиною Вінницький комітет РСДРП(б) направляє його комісаром у губернське продовольче управління, він активний учасник Вінницького Жовтневого збройного повстання 1917 р. проти Тимчасового уряду.

У період австро-німецької окупації організовує з колишніх солдатів-фронтовиків Кальної Деражні і сусідніх сіл партизанський загін, який розгортає боротьбу з окупантами і гетьманцями. На початку листопада 1918 року партизанські загони визволили Лещичів і значну територію повіту від іноземних загарбників. Визво-

лену територію назвали Летичівською радянською республікою, а вищою владою в ній—ревком, який очолив Панасюк. Перший Летичівський повітовий з'їзд Рад, що відбувся на початку травня 1919 року, обирає комуніста Панасюка головою виконавчого комітету. На цьому посту він працював до травня 1922 року. Після закінчення Свердловського університету працював на радянській і господарській роботі на Вінниччині. У роки мирного будівництва, як і в період громадянської війни, Панасюк був зразком самовідданого служіння партії і народу.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

ПОДІЛЛЯ в роки громадянської війни: Документи і матеріали.—Вінниця, 1959.—459 с.

Про Л. П. Панасюка.—С. 162, 1991, 202, 206.

ГУМЕНЮК С. Лука Панасюк // Корчагінець.—1977.—21 квіт.

ГУМЕНЮК С. К. Партії відданий: [Про Л. П. Панасюка] //Рад. Поділля.—1969.—17 січ.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про Л. П. Панасюка.—С. 35, 219, 362, 394, 395.

НАРИСИ історії Вінницької обласної партійної організації.—Одеса: Маяк, 1980.—343 с.

Про Л. П. Панасюка.—С. 75, 94.

НАРИСИ історії Хмельницької обласної партійної організації. — Львів. Каменярь, 1982.—271 с.

Про Л. П. Панасюка.—С. 58, 62.

ОСЛІКОВСЬКА О. Летичівська республіка // Вітчизна.—1974.—№ 4.—С. 119—129.

Висвітлюється участь Л. П. Панасюка в боротьбі з австро-німецькими окупантами і гетьманцями в 1918 році.

СУПРУНЕНКО Н. И. Очерки истории гражданской войны и иностранной военной интервенции на Украине.—М.: Наука, 1966.— С. 455.

Про Л. П. Панасюка. — С. 83.

УКРАЇНСЬКА РСР в період громадянської війни 1917—1920: В трьох томах. Т. 2.—К.: Політвидав України, 1968.—С. 421.

Про Л. П. Панасюка.—С. 28.

ПАНАСЮК Лука Павлович//Партійні, державні і військові діячі: уродженці Хмельниччини: Бібліогр. покажч.—Хмельницький, 1986.— С. 21—23.

БЕРЕЗЕНЬ — 430 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ МІСТА СТАРОКОСТЯНТИНОВА

В 1561 році на місці села Колищенці засновано місто Старокостянтинів. Поблизу міста відбулися запеклі бої селянсько-козацьких загонів К. Косинського з військами князя К. Острозького, козаків М. Кривоноса з військами магната Є. Вишневецького в липні 1648 р., селянсько-козацького війська Б. Хмельницького з польсько-шляхетськими військами у вересні 1648 р. і в червні 1649 р. У 1793 р. місто в складі Правобережної України возз'єднано з Росією. В 1823—1824 рр. в Старокостянтиніві містилося одне з відділень декабристської організації Товариство об'єднаних слов'ян. Радянську владу встановлено в грудні 1917 р. В червні-липні 1919 р. полки Червоної армії здійснили Старокостянтинівсько-Проскурівську операцію по ліквідації прориву фронту 1-ї Української радянської армії на Проскурівському напрямі військами Директорії. В цих боях особливо відзначилася 1-ша Українська Радянська дивізія під командуванням М. О. Щорса.

На сьогодні Старокостянтинів значний промисловий і культурно-освітній центр Хмельниччини. Тут діють заводи: «Металіст», пресових вузлів, сухого молока, цукровий, хлібний, продтоварів, комбікормовий, залізобетонних шпал, асфальтовий, фабрика побутових товарів, елеватор, райсільгосптехніка, райсільгоспхімія, міжколгоспна будівельна організація, комбінат побутового обслуговування. Мережа навчальних і культурно-освітніх закладів складається з профтехучилища, 7 загальноосвітніх, музичної, художньої та спортивної школи, Будинку культури і 9 бібліотек. На сторожі охорони здоров'я трудящих—7 лікарняних закладів. В Старокостянтиніві народилися: український і радянський історик О. І. Баранович, літературознавець П. П. Вербицький, єврейський поет і драматург А. Гольдфальден, поетеса Т. А. Севернюк, театрознавець і журналіст В. А. Чаговець.

Збереглося п'ять пам'ятників архітектури. Серед них відомий замок князів Острозьких в стилі ренесансу (1571 р.).

Л І Т Е Р А Т У Р А :

БАРАНОВИЧ А. И. Новый город Западной Украины XVI в.: Основание Старокостантинова//Ученые записки ин-та славяноведения.—1951.—Т. 3. — С. 236—263.

ГАМРЕЦЬКИЙ Ю. Старокостянтинівська Рада робітничих, солдатських і селянських депутатів // Рад. енцикл. історії України.—К., 1972—Т. 4.—С. 207.

ГАСЮК І. П., МОТЕНКО І. А. Старокостянтинів // Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К., 1971. — С. 488—499.

ГУМЕНЮК С. Замок у Старокостянтиніві // Рад. Поділля.—1967. —28 жовт.

ГУМЕНЮК С. К. Старокостянтинівсько-Проскурівська операція радянських військ в 1919 р. // Матеріали другої Подільської історико-краєзнавчої конференції.—Львів, 1968.—С. 52—64.

КОНОНЕЦЬ В. Місто змінює обличчя: [Про буд. і благоустрій Старокостянтинова] // Світло Жовтня.—1977.—4 серп.

ЛЫСЕНКО В. Чтобы знали потомки // Правда Украины.—1976. — 22 жовт.

Про встановлення меморіальних дошок в Старокостянтиніві на відзначення історичних подій.

НАЗАРЕНКО Є. Перші друковані видання: [Про першу друкарню в Старокостянтиніві (XVII ст.)] // Рад. Поділля.—1972.—8 серп.

НАЗАРЕНКО Є. Це було у Старокостянтиніві [в листопаді 1917 р.] // Рад. Поділля.—1983.—19 жовт.

САКВУК М. Древній герб Старокостянтинова // Світло Жовтня,—1980.—8 трав.

СУМШИШИН М., ТКАЧУК І. Найвищий наказ: [Про підпільний і партизанський рух в Старокостянтиніві в роки Великої Вітчизняної війни] // Корчагінець.—1978.—25, 28 лют.

ПРОДОУС В. В боях здобували ми волю: [Про Старокостянтинівське підпілля в період громад. війни] // Рад. Поділля.—1957.—20 жовт.

ТЕРЕЩУК К. З глибини віків: [З історії м. Старокостянтинова] // Світло Жовтня.—1969.—27 січ., 3 лют.

СТАРОКОСТЯНТИНІВ//УРЕ.—2-е вид.—К.: 1983.—Т. 10.—С. 507.

СТАРОКОСТЯНТИНІВ//Рад. енцикл. історії України.—К.: 1972.—С. 207—208.

БЕРЕЗЕНЬ — 80 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

М. А. ХРАНОВСЬКОГО

Храновський Микола Андрійович (1911—1943) — керівник Проскурівського підпілля. Член КПРС. Народився в м. Одесі в сім'ї робітника. У важкий 1920-й рік разом з батьками переїжджає в с. Гатна-Деражня Деражнянського району, на батьківщину матері. Тут і пройшли його дитячі та юнацькі роки. З 3 жовтня 1929 року працює інструктором Деражнянського райкому комсо-

молу. За путівкою комсомолу вчиться на робітфаці, а потім—у Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті. Після служби в армії працює інструктором Одеського обкому комсомолу, а в 1940 році його обирають секретарем Чернівецького райкому партії по роботі з кадрами. Коли почалася Велика Вітчизняна війна, йому доручається організувати Чернівецький підпільний міський комітет партії. Дізнавшись, що гітлерівці вийшли на слід підпілля, він переїжджає в м. Проскурів і під виглядом шевця оселився у будинку на розі вулиць Котовського і Карла Лібкнехта. З часом встановлює зв'язок з підпільними групами міста, і у вересні 1941 року об'єднує їх в одну міську організацію. До складу створеного комітету увійшли М. А. Храновський (керівник), П. А. Вітанов, Ф. В. Назаров, І. І. Селіванов, П. М. Семениук—члени комітету. Комітет укріпив існуючі підпільні групи і створив нові. На початку 1942 року він став виконувати функції окружного комітету партії. На цей час під його керівництвом діяло 26 підпільних груп. За час своєї діяльності підпільна організація створила 5 диверсійних груп і 3 партизанських загони. Підпільники друкували і розповсюджували листівки, в яких викривали кривавий окупаційний режим, вселяли віру в перемогу над фашизмом, спасли від німецького рабства понад три тисячі юнаків і дівчат, здійснили 589 диверсій на транспорті і промислових підприємствах. В квітні 1943 року в бою з гітлерівцями Храновський загинув. Незважаючи на великі втрати, які понесла організація на початку 1943 року, підпілля діяло до визволення міста від німецько-фашистських окупантів.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні 1941—1945: 36. документів і матеріалів.—Львів: Каменяр, 1969.—416 с.

Про М. А. Храновського. С. 104, 205, 207.

ГУМЕНЮК С. К. Подвиг юних: З історії боротьби комсомольців і молоді Хмельниччини проти німецько-фашистських загарбників в роки Великої Вітчизняної війни.—Хмельницький, 1983.—45 с.

Про М. А. Храновського.—С. 9, 19, 22, 24.

ГУМЕНЮК С. К. Проскурівське підпілля.—Хмельницький, 1982.— 29 с.

ГУМЕНЮК С. К. Свідки історичних подій: Розповідь про пам'ятні місця м. Хмельницького.—Львів: Каменяр, 1970—34 с.

Про М. А. Храновського.—С. 24, 25.

ІСТОРИЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К: УРЕ, 1971.—706 с.

Про М. А. Храновського.—С. 49, 82—84, 152.

НАЗАРОВ Ф. Покоління відважних: [Про Проскурів, підп. орг. і її керівника М. А. Храновського] // Літературне Поділля. — 1957. — № 2.—С. 149—167; 1958.—№ 3.—С. 79—92.

НАЗАРЕНКО Є. Д. Вогнені роки: З історії комсомолу Хмельниц. обл. в роки Великої Вітчизняної війни. — Хмельницький, 1978. — 26 с.

Про М. А. Храновського.—С. 6, 10, 13.

НАЗАРЕНКО Є. Керівник підпілля [М. А. Храновський] // Рад. Поділля.—1974.—13 січ.

НАЗАРЕНКО Є. Початок біографії [Керівника Проскурівського підпілля М. А. Храновського] // Рад. Поділля.—1977.—16 верес.

НАРИСИ історії Хмельницької обласної партійної організації. — 2-е вид.—Львів: Каменяр, 1982.—271 с.

Про М. А. Храновського.—С. 145, 147, 149.

ПЕТРОВ Ю. День народження—завтра // Вкарбовані в безсмертя. —К.: Молодь, 1968.—231 с.

ХРАНОВСЬКИЙ М. А.//Партійні, державні і військові діячі [уродженці Хмельниччини].—Хмельницький, 1986.—С. 37, 38.

2 БЕРЕЗНЯ—70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В. П. ФАРФОРОВСЬКОГО

Фарфоровський Володимир Пилипович (2.III.1921 р.)—вчений педагог, доктор педагогічних наук, професор. Член КПРС, учасник Великої Вітчизняної війни. Народився в с. Турчинцях Городоцького району в сім'ї селянина-бідняка. Близько двадцяти років працював директором середньої школи (одинадцять з них — на Хмельниччині) більше двадцяти років віддав науково-дослідній роботі на ниві педагогічної науки (з них шістнадцять—у науково-дослідному інституті педагогіки УРСР на посаді вченого секретаря, старшого наукового співробітника), з 1985 року—старший науковий співробітник науково-дослідного інституту національних шкіл Міністерства народної освіти РРФСР. Йому належить близько 100 друкованих робіт з проблем навчання і виховання. Підготував 10 кандидатів наук. Нагороджений двома орденами Вітчизняної війни I і II ст., 10 медалями. Удостоєний медалі А. С. Макаренка. Відмінник народної освіти УРСР.

ЛІТЕРАТУРА:

ФАРФОРОВСКИЙ В. Ф. Военно-патриотическое воспитание средствами изобразительного искусства // Целостный процесс эстетического развития личности.—Херсон.—С. 325—327.

ФАРФОРОВСКИЙ В. Ф. Военно-патриотическое воспитание школьников.—М.: Просвещение, 1981.—131 с.

ФАРФОРОВСЬКИЙ В. П. Військово-патріотичне виховання на рівень вимог XXVII з'їзду КПРС і лютого (1988 р.) Пленуму ЦК КПРС // Шляхи підвищення ефективності військово-патріотичного виховання учнів.—Хмельницький.—С. 5—11.

ФАРФОРОВСКИЙ В. Ф. Вопросы патриотического и интернационального воспитания в педагогическом наследии В. П. Затонского // Выдающийся партийный и государственный деятель В. П. Затонский.—Каменец-Подольский, 1988.—С. 78—80.

ФАРФОРОВСЬКИЙ В. П. Дорогами мужності: З досвіду роботи червоних слідопитів Української РСР.—К.: Знання УРСР, 1983.—48 с.

ФАРФОРОВСЬКИЙ В. П. Морально-політична підготовка старшокласників до військової служби.—К.: Рад. школа., 1980.—136 с.

ФАРФОРОВСКИЙ В. Ф. Основы военно-патриотического воспитания школьников.—К.: Рад. школа, 1982.—136 с.—(В соавторстве с Третьяковым В. В.).

ФАРФОРОВСКИЙ В. Ф. Патриотическое и интернациональное воспитание школьников. — К.: Рад. школа, 1971.—152 с.

ФАРФОРОВСКИЙ В. Ф. Развитие ленинских идей о советском патриотизме в годы Великой Отечественной войны // В. И. Ленин и проблемы коммунистического воспитания.—Витебск, 1981.—С. 126—130.

ФАРФОРОВСЬКИЙ Володимир Пилипович // Вчені Хмельниччини.—Хмельницький, 1988.—С. 71—72.

16 БЕРЕЗНЯ — 120 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. Г. БУРАЧЕКА

Бурачек Микола Григорович (16.III.1871—12.VIII.1942) — український радянський живописець-пейзажист, заслужений діяч мистецтв УРСР. Народився в Летичеві. У 1905—1910 роках вчився в Краківській академії красних мистецтв у Я. Станіславського, у 1910—1911 роках—в Парижі. На ранніх творах художника позначився вплив імпресіонізму. У своїх кращих пейзажах Бурачек тонко передав кольорове багатство природи та її мінливість: «Ра-

нок на Дніпрі (1934 р.), «Колгоспне жито» (1935 р.), «Яблуні в цвіт» (1936 р.), «Дорога до колгоспу» (1937 р.), «Рече та стогне Дніпр широкий» (1941). Бурачек відомий також як художник театру і мистецтвознавець. Він автор книжок: «Мое життя» (К., 1937 р.), «Великий народний художник» Т. Г. Шевченко (К., 1939 р.).

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ГУМЕНЮК С. Співець природи України: [М. Г. БУРАЧЕК] // Рад. Поділля. — 1972. — 18 жовт.

ДОВЖЕНКО Ю. Микола Бурачек. — К.: Мистецтво, 1967. — 88 с.
ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971. — 706 с.

Про М. Г. Бурачека. — С. 64, 400.

ІСТОРІЯ українського мистецтва. В 6-ти т. Т. 5. Радянське мистецтво 1917—1941 рр. — К.: Вид-во АН УРСР, 1967. — 479 с.

Про М. Г. Бурачека. — С. 12, 17, 29, 72, 81, 150, 151, 152, 259, 278, 280, 296, 300.

СКОРСЬКИЙ М., СВАРИЧЕВСЬКИЙ А., Від Дністра до Горині: Літературно-мистецька карта Поділля // Жовтень, 1971, — № 10.

Про М. Г. Бурачека. — С. 137.

БУРАЧЕК Микола Григорович // УРЕ. — 2-е вид. — К., 1978. — Т. 2. — С. 73.

БУРАЧЕК Микола Григорович // Рад. енциклопедія історії України. — К., 1969. — Т. 1. — С. 218.

БУРАЧЕК Микола Григорович // Словник художників України. — К.: 1973. — С. 37.

БУРАЧЕК Николай Григорьевич // Художники народов СССР: Библиогр. словарь. — М., 1972. — Т. 2. — С. 113—114.

БУРАЧЕК Микола Григорович // Артисти, композитори, художники Хмельниччини: Бібліогр. покажч. — Хмельницький, 1989. — С. 41—42.

28 КВІТНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. П. МЕВША

Мевш Михайло Павлович (1921—26.III.1944)—Герой Радянського Союзу. Народився в с. Подолянське Деражнянського району в селянській сім'ї. У Військово-Морському Флоті з 1941 року. В ньому ж році на фронті. Розвідник взводу, розвідки 384-го окремого батальйону морської піхоти (Одеського ВМБ, Чорноморського флоту). Комсомолец матрос Мевш в ніч на 26 березня 1944 р.

в складі десантного загону під командуванням ст. лейтенанта К. Ф. Ольшанського був висаджений в тил німецько-фашистських військ в порт Миколаїв. Загін протягом двох діб до підходу своїх військ вів бої, відбивши 18 жорстоких атак ворога. Мевш загинув в цьому бою. 10 квітня 1945 року йому посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденом Леніна, медаллю. Похований в братській могилі в м. Миколаєві в сквері 68 десантників. В місті відкрито музей бойової слави моряків-десантників, споруджено пам'ятник, в їх честь названа вулиця.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про М. П. Мевша.

КІЗНЕР Б. Михайло Мевш—Герой Радянського Союзу // Рад. Поділля.—1967.—29 берез.

МАКУХІН М. Десант у безсмертя: [Про Героя Радянського Союзу М. П. Мевша] // Корчагінець.—1985.—9 лют.

МЕВШ Михайл Павлович // Бугай Е. М., Макухин М. Е. Из когорты мужественных.—Львов, 1978.—С. 89—92.

МЕВШ Михайл Павлович // Герои Советского Союза Военно-Морского Флота 1937—1945.—М., 1977.—С. 321.

МЕВШ Михайл Павлович // Герои Советского Союза: Краткий биогр. словарь.—М., 1988.—Т. 2.—С. 63.

МЕВШ Михайл Павлович // Гордость и слава Подолии.—Львов, 1985.—С. 150—153.

ПАВЛОВ Д. Пам'ять Героя: [Про Героя Радянського Союзу М. Мевша] // Рад. Поділля.—1983.—31 лип.

Т Р А В Е Н Ь —

90 РОКІВ З ЧАСУ ЗАСНУВАННЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ М. О. ОСТРОВСЬКОГО

У травні 1901 року в Проскурові (нині Хмельницькому) була заснована бібліотека імені О. С. Пушкіна. Спочатку це була так звана народна читальня, створена на добровільні внески прогресивної громадськості. Бібліотека була платною, і це обмежувало можливість користування її фондами. За період свого існування бібліотека двічі відновлювала свої фонди. У 1918—1920 роках її пограбували іноземні інтервенти, в 1941—1944 роках—німецько-

фашистські загарбники. З 1923 по 1930 рік і з 1935 по 1940 рік вона виконувала функції Проскурівського окружного методичного центру, з 1941 року—обласної бібліотеки. У 1948 році їй присвоєно ім'я письменника М. О. Островського. Сьогодні бібліотека є одним з найбільших книгосховищ області, депозитарієм літератури про Хмельниччину, центром організаційно-методичної роботи і координації діяльності бібліотек всіх систем і відомств. Щорічно бібліотека обслуговує понад 22 тисячі читачів, 70 процентів з яких становлять спеціалісти різних галузей народного господарства. Їм видається близько 500 тисяч книг та інших видань.

Фонд бібліотеки — універсальний. У ньому нараховується понад 700 тисяч книг. Бібліотека щороку передплачує 100 назв газет і близько 1000 назв журналів та інформаційних видань. До послуг читачів змістовна фонотека, у якій зосереджено понад 10 тисяч грамзаписів, слайдів, діафільмів, 18 тисяч нот.

В структурі бібліотеки функціонує 15 відділів і секторів, у яких працює 69 кваліфікованих спеціалістів.

Бібліотека нагороджена Ленінською ювілейною Почесною Грамотою ЦК КПРС, Президії Верховної Ради СРСР, Ради Міністрів СРСР, ВЦРПС. Їй присвоєно почесне звання «Бібліотека відмінної роботи».

Л І Т Е Р А Т У Р А :

АНТОНЮК А. Краєзнавчі п'ятниці [в обл. б-ці ім. М. Островського] // Рад. Поділля.—1971.—5 січ.

ВІДЗНАЧЕННЯ знаменних і пам'ятних дат Хмельниччини у 1981 році.—Хмельницький, 1981.—34 с.

Про бібліотеку імені М. О. Островського.—С. 9—10.

ГРИНЧУК Д. Міжбібліотечний абонемент [б-ки ім. М. Островського] // Рад. Поділля.—1980.—9 верес.

ГУМЕНЮК С. Бібліотека і рідний край: [Про краєзн. роботу обл. б-ки ім. М. Островського] // Рад. Поділля.—1972.—15 верес.

ГУМЕНЮК С. Свідки історичних подій: Розповідь про пам'ятні місця Хмельницького.—Львів: Каменяр, 1970.—34 с.

Про бібліотеку імені М. О. Островського.—С. 30.

ЗА ВІДМІННУ роботу: Про присвоєння обласній б-ці імені М. Островського звання «Бібліотека відмінної роботи» // Культура і життя.—1970.—10 груд.

ЗОЛОТНИЦЬКИЙ М., КРОЧЕК Я. Перший бібліотекар м. Хмельницького [М. І. Наумова] // Рад. Поділля.—1959.—4 верес.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про обласну бібліотеку імені М. О. Островського.—С. 92.

НЕПИЙВОДА Б. Дзеркало часу: [Про нагородження Ленінською Почесною Ювілейною Грамотою обл. б-ки імені М. О. Островського] // Рад. Поділля.—1970.—28 квіт.

ПАВЛОВА Є. Послухати музику—у бібліотеку: [Про відділ мистецтв обл. б-ки ім. М. Островського] // Корчагінець.—1976.—8 лип.

ХМЕЛЬНИЦЬКА державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. Островського.—Хмельницький, 1989.—10 с. (Буклет).

КРАЄЗНАВСТВО і бібліотека: [Респ. наук.-практ. конф. працівників обл. б-к у Хмельницькому] // Корчагінець.—1989.—10 верес.

КРОЧЕК Я. Про вчених Поділля: [Видання обл. б-кою ім. М. Островського нових бібліогр. посібників] // Рад. Поділля.—1989.—7 лют.

ШАФРАНСЬКА Ю. Путівник по «терра інкогніта» і вперше за останні 17 років радяться бібліотекарі-краєзнавці республіки // Культура і життя.—1989.—1 жовт.

5 ТРАВНЯ — 60 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. К. КОНДРАТЮКА

Кондратюк Микола Кіндратович (5.V.1931)—український радянський співак (баритон), педагог, музично-громадський діяч, народний артист СРСР. Член КПРС. Народився в м. Старокостянтиніві. Закінчив Київську консерваторію (в О. Гродзинського). З 1957 року—соліст Українського народного хору, у 1959—1966 роках—Київського театру опери та балету ім. Т. Г. Шевченка. В 1963—1964 роках проходив стажування в театрі: «Ла Скала» в Мілані. З 1966 року працює в «Укрконцерті» й Київській філармонії. З 1968 року — викладає в Київській консерваторії (з 1974 року—ректор, з 1979 року—професор). З 1973 року—голова правління музичного товариства УРСР. Виконав такі партії в операх: Остап («Тарас Бульба» Лисенка), Гнат («Назар Стодоля» Данькевича), Максим («Арсенал» Г. Майбороди), Ігор («Князь Ігор» Бородіна), Алеко («Алеко» Рахманінова), Жерман («Травіата» Верді), Фігаро («Севільський цирульник» Россіні). Обирався депутатом Верховної Ради УРСР 9—10 скликань. Нагороджений

орденами Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», медалями. Удостоєний Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка 1972 року.

Л І Т Е Р А Т У Р А:

КОНДРАТЮК М. К. Вчити красі музики // Культура і життя.—1980.—23 жовт.

КОНДРАТЮК М. Музика нашої доби // Рад. Україна.—1980.—19 жовт.

ГОРДІЙЧУК М. Тих днів не змовкне слава: [Про оперу Г.Майбороди «Арсенал» і гру артиста М. Кондратюка] // Мистецтво. — К., 1961.—№ 2.—С. 27—29.

МАЙБОРОДА П. Крила пісні: [Миколі Кондратюку—50] // Рад. Україна.—1981.—5 трав.

КОНДРАТЮК Микола Кіндратович // УРЕ.—2-е вид.—К., 1980.—Т. 5.—С. 355.

КОНДРАТЮК Николай Кондратьевич // Укр. сов. енциклопедический словарь.—К., 1988.—Т. 2.—С. 118.

КОНДРАТЮК Микола Кіндратович // Артисти, композитори, художники Хмельниччини: Бібліогр. покажчик. — Хмельницький, 1989.—С. 3—4.

15 ТРАВНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ І. Г. РИСЮКА

Рисюк Ілля Григорович (15.V.1921—30.I.1945)—Герой Радянського Союзу. Народився в с. Ст. Соколівка Ярмолинецького району. Закінчив 7 класів, працював в колгоспі. В армії з 1944 року, з лютого цього ж року—на фронті. Командир відділення 17-ї гвардійської мех. бригади (6-го гв. мех. корпусу, 4-ї танкової армії, 1-го Українського фронту). Комсомолец, гв. молодший сержант Рисюк в ніч на 25 січня 1945 року з бійцями в числі перших на допоміжних засобах під вогнем ворога перепливав через р. Одер. Закріпившись на лівому березі, воїни сприяли формуванню річки і створення плацдарму. В бою 30 січня 1945 року Рисюк загинув. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно 14.IV.1945 року. Нагороджений орденом Леніна, медаллю. Похований в братській могилі в населеному пункті Каммельвиц (Німеччина).

Л І Т Е Р А Т У Р А:

БУГАЙ Ю. Бій на площі: [Про Героя Радянського Союзу І. Г. Рисюка] // Корчагінець.—1985.—25 квіт.

БУГАЙ Е. М., МАКУХИН М. Е. Из когорты мужественных. — Львов: Каменяр, 1978.—С. 174—176.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про І. Г. Рисяка.—С. 673.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. Корчагінського племені: [Про Героя Радянського Союзу І. Г. Рисяка] // Рад. Поділля.—1975.—10 квіт. РЫСЮК Ілья Григорьевич // Гордость и слава Подольи.—Львов, Каменяр, 1985.—С. 215—217.

СКИБА Г. Герой із Соколівки: [Про Героя Радянського Союзу І. Г. Рисяка] // Прапор юності.—1960.—8 трав.

ФЕДОРІВ В. Історія одного подвигу: [Про Героя Радянського Союзу І. Г. Рисяка] // Комс. племя.—1964.—8 трав.

РЫСЮК Ілья Григорьевич // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.—М., 1988.—Т. 2.—С. 392.

Ч Е Р В Е Н Ь —

100 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В. ВОЛОДАРСЬКОГО

Володарський В. (Гольштейн Мойсей Маркович) (1891—20.VI.1918) — революційний діяч. Член КПРС. Народився в містечку Остропіль, тепер с. Старий Остропіль Старокостянтинівського району в сім'ї бідного ремісника. В 1908—1911 роках вів революційну роботу у Волинській і Подільській губерніях. У 1911 році був заарештований і висланий в Архангельську губернію. У 1913 році емігрував до США, де вступив до Американської соціалістичної партії. Під час 1-ї світової війни був інтернаціоналістом. У травні 1917 року повернувся до Петрограда, примкнув до «міжрайонців», потім вступив до партії більшовиків. У жовтні 1917 року обирається членом Петроградського комітету РСДРП(б) Ради робітничих і солдатських депутатів. Після перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції—комісар у справах преси, пропаганди і агітації, редактор «Красной газеты». Був членом Президії ВЦВК. Убитий есером-терористом.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

АНИКЕЕВ В. В. Деятельность ЦК РСДРП(б)—РКП(б) в 1917—1918 годах: Хроника событий.—М.: Мысль, 1974.—557 с.

Про В. Володарського. — С. 126, 173, 231, 322, 325, 335.

ВОЛОДАРСКИЙ В. // Великая Октябрьская социалистическая революция.—3-е изд.—М., 1987.—С. 93.

ГОЛИНКОВ Д. Л. Крушение антисоветского подполья в СССР (1917—1925 гг.).—М.: Политиздат, 1975.—703 с.

Про В. Володарського. — С. 102, 103, 196, 197, 503, 556, 557, 579.

ГРИГОРЬЕВ Я, ПАРФЕНОВ Н. Володарский в Петрограде // Нева.—1956.—№ 11.—С. 149—151.

ГУМЕНЮК С. Оратор революції [В. Володарський] // Корчагінець.—1975.—27 листоп.

КРОХМАЛЮК В. З когорти революціонерів: [Про В. Володарського] // Рад. Україна.—1981.—17 груд.

ЛУНАЧАРСКИЙ А. В. Воспоминания и впечатления.—М.: Сов. Россия, 1968.—376 с.

Про В. Володарського.—С. 223—228.

ЛУНАЧАРСКИЙ А. Товарищ Володарский // Силуэты.—М., 1965.—С. 102—109.

ВОЛОДАРСЬКИЙ В. // Рад. енцикл. історії України.—К., 1969.—Т. 1.—С. 352.

ВОЛОДАРСЬКИЙ В. // УРЕ.—К., 1978.—Т. 2.—С. 376.

ВОЛОДАРСЬКИЙ В. // Партійні, державні і військові діячі: [Уродженці Хмельниччини]: Біогр. показник.—Хмельницький, 1986.—С. 5—7.

1 ЧЕРВНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ І. І. СВАРНИКА

Сварник Іван Іванович (1.VI. 1921—13.II.1989)—поет, прозаїк, перекладач. Народився в с. Лисогірка Дунаєвецького району в селянській сім'ї. Закінчив філологічний факультет Львівського університету (1951 р.). Працював учителем, інспектором шкіл, завідувачим кабінетом мови і літератури Волинського інституту вдосконалення кваліфікації вчителів, викладачем педінституту. З 1957 року—працював старшим редактором та головним редактором Львівського видавництва «Каменярь». З 1978 року очолював відділ поезії журналу «Жовтень». Учасник Великої Вітчизняної війни. Нагороджений орденом Вітчизняної війни 1-го ст., медалями, Почесною Грамотою Президії Верховної Ради БРСР та грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Член КПРС.

Автор збірок байок, притч та гуморесок «На чисту воду» (1962), «Персональний барліг» (1966 р.), «Співчутливий Осел», «Горобці

та папірці» (1981 р.), «Грицько на груші» (1984 р.). Байки та гуморески перекладалися багатьма мовами народів Радянського Союзу. Лауреат премії ім. Степана Олійника (1986 р.). Член спілки письменників СРСР з 1963 року.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

СВАРНИК І. І. Байки.—Львів: Каменяр, 1971.—139 с.

СВАРНИК І. І. Горобці та папірці: Байки і гуморески.—К.: Дніпро, 1981.—141 с.

СВАРНИК І. І. Персональний барліг: Байки.—Львів: Каменяр, 1966.—72 с.

СВАРНИК І. І. Соловей і Одуд; Родовід; У кого навчився // Антологія Української поезії: В шести томах.—К., 1986.—Т. 6. — С. 145—147.

СВАРНИК І. І. Співчутливий Осел: Байки та гуморески.—Львів: Каменяр, 1981.—85 с.

СВАРНИК Іван // Письменники Радянської України: Бібліогр. довідник.—К., 1970.—С. 378—379.

СВАРНИК Іван // Письменники України в Великій Вітчизняній: Бібліогр. довідник.—К., 1980.—286 с.

СВАРНИК Іван Іванович // Письменники Радянської України: Бібліогр. довідник.—К., 1981.—С. 237.

СВАРНИК Іван Іванович // Письменники Хмельниччини: Бібліогр. покажчик. — Хмельницький, 1989.—С. 41.

СВАРНИК Іван // Письменники Радянської України: Довідник.—К., 1976.—С. 305.

12 ЧЕРВНЯ — 110 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Ф. Ф. ЛЕНДЕРА

Лендер Франц Францович (12.VI.1881—1927) — інженер-винахідник. Народився в м. Дунаївцях в чеській родині. Закінчив Петербургський технологічний інститут. Працював інженером на Путилівському заводі. Винахідник зенітної гармати. Більшість його наукових праць опубліковані протягом 1919—1927 рр. Реввійська рада республіки виявила йому велике довір'я, призначивши на пост головного конструктора артилерійського управління Червоної Армії.

Поряд з великою науковою і практичною інженерною діяльністю він плідно працював педагогічною роботою в Артилерійській Академії. Професор Лендер очолював кафедру «Теорія лафетів», віддав багато сил вихованню молодих інженерно-артилерійських кадрів. Особливою популярністю користувалася його праця «Теоретичний курс стрільби зенітної артилерії».

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ВЕРЯНСЬКИЙ В. Вартові пам'ятника революції: [Про Ф. Ф. Лендера] // Рад. Поділля. — 1974.—28 лип.

КАРПУЩЕНКО В. Винахідник [Зенітної гармати—Ф. Ф. Лендер] // Рад. Поділля.—1979.—17 черв.

ЛЕНДЕР В. Ф. Труд, равный подвигу: [О Ф. Ф. Лендере] — М.: Воениздат, 1982.—150 с.

ПРОКОПЧУК В. С. Дунаївці: Краєзнавчий нарис.—Львів: Каме-
ня, 1989.—79 с.

Про Ф. Ф. Лендера.—С. 62.

ЛЕНДЕР Франц Францович // Сов. военная энцикл.—М., 1977.—
Т. 4.—С. 598.

ЛЕНДЕР Франц Францович // Военный энцикл. словарь. — М.,
1983.—С. 396.

ЛЕНДЕР Франц Францович // Вчені Хмельниччини: Бібліогр. по-
кажч.—Хмельницький, 1988.—С. 52.

17 ЛИПНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В. З. ВАЙСЕРА

Вайсер Володимир Зельманович (17.II.1922—24.XII.1943) — Герой Радянського Союзу. Народився в м. Хмельницькому в сім'ї службовця. Закінчив середню школу. В армії з 1940 року. Учасник Великої Вітчизняної війни з червня 1941 року. Командир танка 111-ї танкової бригади, (25-й танковий корпус, 60 армія, 1-й Український фронт) комсомолец, мол. лейтенант Вайсер в скла-

ді роти 20 грудня 1943 року під час оборони станції Чоповичі (Житомирська область) вів напружені бої з 30 ворожими танками. Позицію танкісти втримали. В цьому бою Вайснер загинув. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно посмертно 25 серпня 1944 року. Похований в Чаповичах. Нагороджений орденом Леніна, Вітчизняної війни 1 ст.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

БАБИШИН М., КРОЧЕК Я. Коли спалахнув танк... [Про Героя Радянського Союзу В. З. Вайсера] // Рад. Поділля.—1975.—9 квіт.

ВАЙСЕР Владимир Зельманович // Бугай Е. М., Макухин М. Е. Из когорты мужественных, Львов.—1978.—С. 61—63.

ВАЙСЕР Владимир Зельманович // Гордость и слава Подolini. — Львов, 1985.—С. 50—53.

ВАЙСЕР Владимир Зельманович // Золотые звезды Полесья. — К., 1985.—С. 79—82.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. Вогняний танкіст // Корчагінець.—1975.— 4 лют.

МАКУХІН М. В палаючому танку: [Про Героя Радянського Союзу В. З. Вайсера] // Корчагінець.—1984.—22 груд.

ВАЙСЕР Владимир Зельманович // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.—М., 1987.—Т. 1.—С. 235—236.

ВАЙСЕР Володимир Зельманович // Рад. енцикл. історії України.—К., 1969.—Т. 1.—С. 228.

2 СЕРПНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ Б. А. СУГЕРОВА

Сугеров Борис Андрійович (2.VIII. 1921—12.II.1943)—Герой Радянського Союзу. Народився в с. Ходорівці Кам'янець-Подільського району в сім'ї селянина. Член КПРС з 1941 року. Закінчив 9 класів Лісоводської середньої школи. Працював в колгоспі. В армії в 1939 року. Закінчив Саратовське танкове училище в 1941 році.

Учасник Великої Вітчизняної війни з червня 1941 року. Командир роти 129-ї танкової бригади 13-ї армії ст. лейтенант Б. А. Сугеров відзначився в зимових боях 1943 року на території Курської області. 24 січня він першим зі своєю ротою увірвався в районний центр Касторне, переслідуючи відступаючих гітлерівців,

в цей же день в с. Єгорівка знищив 5 ворожих гармат і танк. 12 лютого в бою за с. Очки рота Б. А. Сугерова знищила 9 фашистських танків і 7 гармат. В цьому бою він загинув. 23 вересня 1943 року йому присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденом Леніна, Червоної Зірки, медаллю. Похований в братській могилі в с. Ольховатка Касторненського району Курської області. В с. Ходорівці і в с. Лісоводи йому встановлено пам'ятники.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

БУГАЙ Е. М., МАКУХИН М. Е. Из когорты мужественных. — Львов: Каменяр, 1978.—С. 28—30.

ГАРНАГА І. Подвиг нашого земляка: [Про Героя Радянського Союзу Б. А. Сугерова] // Прапор Жовтня.—1965.—9 квіт.

ДНІСТРОВИЙ В. Побачення з вогнем: [Про відкриття в лісоводському СПТУ музею Героя Радянського Союзу Б. А. Сугерова] // Прапор Ілліча.—1986.—6 груд.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971.—607 с.

Про Б. А. Сугерова — с. 194, 199, 364.

КОЦУР К. Осягнути серцем: [Про Героя Радянського Союзу Б. А. Сугерова] // Прапор Ілліча.—1986.—6 груд.

СПИГЕР В. Товарища прикрыв огнем: [О Герое Советского Союза Б. А. Сугерове] // Сов. патриот.—1987.—18 февр.

СУГЕРОВ Борис Андреевич // Гордость и слава Подолии.—Львов: Каменяр, 1985.—С. 238—240.

СУГЕРОВ Борис Андреевич // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.—М., 1988.—Т. 2—С. 536.

С Е Р П Е Н Ь —

70 РОКІВ З ДНЯ ЗАСНУВАННЯ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ В. П. ЗАТОНСЬКОГО

Внаслідок реорганізації Кам'янець-Подільського університету в 1921 році створено Кам'янець-Подільські педагогічний і сільськогосподарський інститути. З 1921 по 1930 рік педінститут мав назву інституту народної освіти, з 1930 по 1934 рік—інститут соц-виху, з 1934 по 1935 рік—педагогічний інститут, з 1939 по 1948 рік—учительський інститут. У 1968 році інституту присвоєно ім'я ра-

дяньського партійного і державного діяча, академіка АН УРСР В. П. Затонського. Інститут має 5 факультетів: історичний, філологічний, фізико-математичний, фізвиховання і підготовки вчителів початкових класів. В ньому навчається понад 3600 студентів. Інститут має навчальні майстерні, лабораторії, обсерваторію, бібліотеку з книжковим фондом близько 700 тисяч одиниць зберігання. За час існування у вузі підготовлено понад 19 тисяч спеціалістів.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

БЕЙДЕР Ю. На побачення з В. П. Затонським: [Про відкриття музею В. П. Затонського в педінституті] // Прапор Жовтня.—1970.—23 січ.

ГНАТЮК В. Студентська творчість. [Кам'янець-Подільського педінституту] // Рад. Поділля.—1987.—13 берез.

ГОНЧАРУК В. Будні Кам'янець-Подільського педагогічного // Рад. освіта.—1978.—6 груд.

ДУБІЛЕЙ Л. Надихаюча історія: [Кам'янець-Подільський інститут в 1924—1930 рр.] // Прапор Жовтня.—1974.—29 жовт.

КОЛОТИЛО Т. І. Фольклорні експедиції Кам'янець-Подільського педінституту // Нар. творчість та етнографія.—1988. № 4. — С. 79—80.

КОПИЛОВ А. Інститут стрічає ювілей: [Кам'янець-Подільському педінституту 60 років з дня заснування] // Рад. Поділля.—1980.—20 трав.

КОПИЛОВ А. Орієнтація на школу стала головним принципом роботи педінституту [ім. В. П. Затонського] // Рад. Поділля.—1987.—22 трав.

ОСТАПЕНКО Н. Кузня кадрів [Кам'янець-Подільський педінститут] // Рад. освіта.—1978.—26 лип.

ТАРАСЕВИЧ Н. М., БОНДАРЧУК Л. І. Основи педагогічної майстерності: [Про проведення тижня пед. майстерності у педінституті] // Рад. школа.—1987.—№ 10.—С. 9—10.

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ педагогічний інститут // УРЕ. — 1-е вид.—К., 1979.—Т. 4.—С. 541—542.

ВЧЕНІ Хмельниччини: Бібліогр. покажчик.—Хмельницький, 1988.—131 с.

Про професорсько-викладацький склад Кам'янець-Подільського педінституту.—С. 82, 83—85, 95—96, 98, 99, 112—113, 114—115, 120—121.

В Е Р Е С Е Н Ї —

50 РОКІВ З ДНЯ СТВОРЕННЯ ПРОСКУРІВСЬКОЇ ПІДПІЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ В ТИЛУ НІМЕЦЬКО- ФАШИСТСЬКИХ ОКУПАНТІВ

В перші дні німецько-фашистської окупації в Проскуріві сформувалася і розгорнула боротьбу з ворогом підпільна група на цукровому заводі, яку організував і очолив комуніст Г. М. Мацьков. Одночасно на ст. Гречани виникла підпільна група, яку організував член КПРС Л. А. Пірковський. Тут же через деякий час розгорнула боротьбу з гітлерівцями підпільна група, очолювана членом партії В. І. Ручковською. В середині серпня 1941 року капітан Радянської Армії комуніст О. С. Поліщук створив у місті підпільну групу, переважно з військовослужбовців, які в перші дні війни були поранені і лікувалися у військовому госпіталі. Ще в липні в місті виникла і розгорнула боротьбу комсомольсько-молодіжна група, очолювана секретарем комсомольської організації 3-ї школи П. М. Семенюком.

На початку вересня 1941 року в місті було уже 9 підпільних організацій і груп. В цьому ж місяці вони були об'єднані комуністом М. А. Храновським в одну загально міську підпільну організацію. До створеного комітету увійшли М. А. Храновський (керівник), П. А. Вітанов, Ф. В. Назаров, П. М. Семенюк, І. І. Селіванов.

Підпільний комітет почав свою діяльність з розстановки членів організації на підприємствах і в установах, створював там підпільні групи, вербував нових членів. Завдяки цьому, підпільний комітет, який фактично виконував функції окружного комітету на початку 1942 року об'єднував 26 підпільних груп, в тому числі Городоцьку, Меджибізьку, Фельштинську, Проскурівську сільську, поширював свій вплив на Волочиський, Красилівський, Михампільський, Орининський, Ярмолинецький райони.

Підпільники створили друкарню, друкували і розповсюджували листівки, вселяли віру в перемогу над фашизмом, організовували диверсії на транспорті і промислових підприємствах, зривали заходи окупантів по відправці молоді в Німеччину, сприяли втечі військовополонених з Раківського табору, створили три партизанських загони, п'ять диверсійних груп, які здійснили 589 диверсій. В ході яких пущено під укіс 22 ворожих ешелонів, пошкоджено 205 паровозів, 193 вагони, 109 автомашин, 56 гармат, 53 літаки та багато іншої військової техніки, убито й поранено сотні гітлерівців.

На початку 1943 року фашисти напали на слід підпільної організації. В застінках гестапо загинуло багато самовідданих борців за Радянську Батьківщину. Але уже в червні організація відновила свою діяльність і продовжувала роботу до визволення міста від німецько-фашистських загарбників (25 березня 1944 року).

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 рр.): 3б. документів і матеріалів.—Львів: Каменяр, 1969.—415 с.

Про Проскурівське підпілля.—С. 204—214.

ГУМЕНЮК С. К. Подвиг юних: З історії боротьби комсомольців і молоді Хмельниччини проти німецько-фашистських загарбників в роки Великої Вітчизняної війни —Хмельницький, 1983.—45 с.

Про Проскурівське підпілля.—С. 9, 10, 14, 17, 19, 20, 22, 24, 25, 26, 39.

ГУМЕНЮК С. К. Проскурівське підпілля. — Хмельницький, 1982.—29 с.

ГУМЕНЮК С. Сторінки одного щоденника: [учасника Проскурівського підпілля К. Кошарського] // Корчагінець.—1975.—23 серп.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про Проскурівське підпілля. — С. 49, 83—85.

НАЗАРОВ Ф. Не скорились народні месники: [Про Проскурівське підпілля] // Рад. Поділля.—1987.—18 листоп.

НАЗАРОВ Ф. Покоління відважних: [Про Проскурівське підпілля] // Літ. Поділля.—1957.—Т. 2.—С. 149—167; 1958.—Т. 3. — С. 79—92.

НАРИСИ історії Хмельницької обласної партійної організації. — Львів: Каменяр, 1982.—271 с.

Про Проскурівську підпільну організацію.—С. 145—154.

ЧЕНАШ М. Наука мужності: [Про Проскурів. підпільників] // Прапор юності.—1960.—30 груд.

ПОДВИГ юних: [Комсомол і молодь Хмельниччини в роки Великої вітчизняної війни]: Рекомендаційний бібліогр. показчик. — Хмельницький, 1989.—19 с.

15 ВЕРЕСНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

В. В. КОВТУНА

Ковтун Василь Юхимович (15.IX.1922) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Буглаї Старосинявського району в селянській сім'ї. Член КПРС з 1942 року. Закінчив 7 класів. Працював шофером автоколони. В армії з 1940 року. З початку Великої Вітчизняної війни в діючій армії. В 1943 році закінчив КУОС Брянського фронту. Командир 10-ї гвардійської окремої розвідроти (12 гвардійська стрілецька дивізія, 61-ї армії, Центрального фронту) гвардії капітан Ковтун 28 вересня 1943 року на чолі розвідгрупи переплив Дніпро біля с. Глушечь Лоевського району Гомельської області, зайшов в тил ворога, передав по радіо розвід. відомості, які сприяли успішному форсуванню Дніпра основними силами дивізії. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно 15 січня 1944 року. В 1954 році закінчив Військову академію ім. М. В. Фрунзе. З 1975 року полковник Ковтун в запасі. Нагороджений орденом Леніна, Червоного Прапора, 2 орденами Вітчизняної війни 1 ст., 2 орденами Червоної Зірки, медалями.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

БУГАЙ Ю., МАКУХІН М. Переправа, переправа... [Про Героя Радянського Союзу В. Ю. Ковтуна] // Корчагінець. — 1973. — 20 жовт.

ГЕРОЙ Радянського Союзу — наш земляк Василь Ковтун // Рад. Поділля. — 1945. — 28 січ.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971. — 706 с.

Про Героя Радянського Союзу В. Ю. Ковтуна.

КОВТУН Василий Ефимович // Бугай Е. М., Макухин М. Е. Из когорты мужественных. — Львов, 1978. — С. 36—38.

КОВТУН Василий Ефимович // Гордость и слава Подолии. — Львов, 1985. — С. 109—111.

КОВТУН Василий Ефимович // Мальков Д. К. Сквозь дым и пламя. — 2 изд. — М., 1970. — С. 74.

КОВТУН Василий Ефимович // Навечно в сердце народном. — 3-е изд. — Минск, 1984. — С. 236.

ЧИЖ І. Суботне інтерв'ю [з Героєм Радянського Союзу В. Ю. Ковтуном] // Колос. — 1979. — 3 листоп.

КОВТУН Василий Ефимович // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь. — М., 1987. — Т. 1. — С. 679.

1 ЖОВТНЯ — 80 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ В. П. МАЙБОРСЬКОГО

Майборський Володимир Петрович (1.X.1911—31.X.1986) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Зіньки Білогірського району в селянській сім'ї. Закінчив 4 класи. Працював в колгоспі, вантажником в Херсонському морському порту. У Військово-Морському Флоті з липня 1941 року. Учасник Великої Вітчизняної війни з липня 1941 року. В складі морської піхоти брав участь в обороні Севастополя. Попав в полон. Утік. Боровся проти ворога в партизанському загоні на Україні. Кулеметник 7-го стрілецького полку (14-а стрілецька дивізія, 18 армія, 4-й Український фронт). Рядовий Майборський в бою за селище Погар Івано-Франківської області 21 червня 1944 року одним з перших увірвався в траншею ворога і знищив 20 гітлерівців. 13 липня, виконуючи завдання по знищенню ворожого дзоту в с. Черемхів Івано-Франківської області, підповз до амбразури. Був поранений, але знайшов в себе сили кинути протитанкову гранату в амбразуру. Дзот був зірваний. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно 24 березня 1945 року. Після війни працював головою сільської Ради в своєму селі. Нагороджений орденом Леніна, Вітчизняної війни I ст., медалями. Почесний солдат військової частини.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні 1941—1945 рр.: 36. документів і матеріалів.—Львів: Каменярь, 1969.—415 с.

Про В. П. Майборського.—С. 264—265.

БАТОВ П. И. По дорогам славы отцов.—М.: Сов. Россия, 1972.— 96 с.

Про В. П. Майборського.—С. 50—56.

ВЕНКОВ Б. С. Победивший смерть: [О Герое Советского Союза В. П. Майборском] // Герои Карпат.—Ужгород, 1972.—С. 136—137.

ВЕРБИЦЬКИЙ М. В. Він живий: [Про Героя Радянського Союзу В. П. Майборського].—Львів: Каменярь, 1965.—76 с.

КОЛЕСНИК С. Іду на дзоти: [Про Героя Радянського Союзу В. П. Майборського] // Україна.—1978.—№ 25.—С. 7—8. № 26.—С. 6—7.

МАЙБОРСКИЙ Владимир Петрович // Бессмертные подвиги.—М., 1980.—С. 53—58.

МАЙБОРСКИЙ Владимир Петрович // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.—М., 1988.—Т. 2.—С. 12.

МАЙБОРСКИЙ Владимир Петрович // Гордость и слава Подolini. —Львов, 1985.—С. 139—143.

МАЙБОРСКИЙ Владимир Петрович // Подвиги Героев Советского Союза.—М., 1983.—С. 39—43.

ЧЕКИРДА И. Один из железных [О Герое Советского Союза В. П. Майборском] // Присяге Родины верны.— Львов, 1977. — С. 61—67.

МАЙБОРСЬКИЙ Володимир Петрович // Рад. енцикл. історії України.—К., 1971.—Т. 3.—С. 68.

10 ЖОВТНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ П. Т. ПИСАРЕНКА

Писаренко Павло Трохимович (10.X.1921) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Станіславівка Віньковецького району в сім'ї селянина. Член КПРС з 1958 року. Освіта початкова. Працював слюсарем на заводі в м. Миколаєві. В армії з 1941 року. На фронті з червня 1941 року. Командир гармати танка 36-ї гвардійської танкової бригади (1-й гв. мех. корпусу 7-ї гв. армії, 2-го Українського фронту) комсомолец гв. сержант Писаренко в боях 17—19 лютого 1945 року не допустив прориву противника на переправу через р. Грон в районі населеного пункту Каменін (Чехословаччина). Екіпаж танка знищив 8 ворожих танків, 5 бронетранспортерів і багато гітлерівців. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно 28.IV.1945 року. В 1946 році старшина Писаренко демобілізований. Працював шофером, диспетчером автобусної станції. Живе в селі Зінків Віньковецького району. Персональний пенсіонер. Нагороджений орденом Леніна, Вітчизняної війни 1-го ст., «Знак Пошани», медалями.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні:36. документів і матеріалів. —Львів: Каменярь, 1969.—415 с.

Про П. Т. Писаренка.—С. 275—276.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про Героя Радянського Союзу П. Т. Писаренка.— С. 126, 139.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. «Тільки в бій...». [Про Героя Радянського Союзу П. Т. Писаренка] // Корчагінець.—1975.—7 січ.

ПИСАРЕНКО Павел Трофимович // Бугай Е. М., Макухин М. Е. Из когорты Мужественных.—Львов, 1978.—С. 136—138.

ПИСАРЕНКО Павел Трофимович // Гордость и слава Подolini.—Львов, 1985.—С. 196—198.

ПИСАРЕНКО Павел Трофимович // Шел парнишке в ту пору...—К., 1985.—С. 235.

ШЕВЧУК М. Мужність: [Про Героя Радянського Союзу П. Т. Писаренка] // Патріот Батьківщини.—1969.—28 груд.

ШЕВЧУК М. Побратими: [Про Героя Радянського Союзу П. Т. Писаренка] Рад. Україна.—1974.—22 черв.

ПИСАРЕНКО Павел Трофимович // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.—М., 1988.—Т. 2.—С. 273.

10 ЖОВТНЯ — 100 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. В. ЄЗЕРСЬКОГО

Єзерський Мілій Вікентійович (11.X.1891—13.IV.1976)—російський радянський письменник. Народився в м. Ізяславі в сім'ї службовця. Вчився у Вінницькому реальному училищі і в гімназії. У 1913 році призваний в армію. Учасник першої світової війни. В громадянську війну служив в Червоній Армії. Після демобілізації довгий час працював бухгалтером в радянських установах. В 1913 році в журналі «Красная Нива» надрукував перший вірш «О, ночь резни». Остаточно вступає на шлях літературної діяльності в 1923 році. Автор повістей і романів про поморів, комі і пермяків: «Полунощь» (1928 р.), «Самоядь» (1928 р.), «Душа Ямала» (1930 р.), «Чудь белоглазая» (1929 р.), «Золотая баба» (1931 р.). У 1931 р. опублікував роман «Шевченко». Історії Стародавнього Риму присвячена тетралогія «Власть и народ», «Гракхи» (1936 р.), «Марий и Сулла» (1937 р.), «Триумвиры» (1939 р.), «Конец республики» (1940 р.). Дітям адресовані історичні повісті «Каменотес Нугри» (1940 р.) — про трудівників Стародавнього Єгипту, «Дмитрий Донской» (1941 р.), «Аристоник» (1937 р.).

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ЄЗЕРСЬКИЙ М. Аристонік: Історична повість. — К.: Дитвидав, 1958.—160 с.

ЕЗЕРСКИЙ М. В. Власть и народ. Ч. II. Марий и Сулла.—М.: Сов. писатель, 1937.—357 с.

ЕЗЕРСКИЙ М. В. Власть и народ.—Ч. IV. Конец республики: Роман.—М.: Сов. писатель, 1940.—387 с.

ЕЗЕРСКИЙ М. В. Дмитрий Донской: Роман.—М.—Л.: Детиздат, 1941.—184 с.

ЕЗЕРСКИЙ М. В. Каменотес Нугри: Повесть.—М.—Л.: Детиздат, 1940.—64 с.

ЕЗЕРСКИЙ М. В. Сила Земли: Повесть.—М.: Детгиз, 1956.—167 с.

ЕЗЕРСКИЙ Милий Викентьевич // Краткая литературная энциклопедия: в 9 т.—М., 1961.—Т. 2.—С. 789.

ЕЗЕРСКИЙ Милий Викентьевич // Мацуев А. Русские советские писатели: Материалы для биографического словаря.—М., 1981.—С. 81.

ЕЗЕРСКИЙ Милий Микентьевич // Советские детские писатели: Биограф. словарь.—М., 1961.—С. 134.

24 ЖОВТНЯ — 80 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М. К. ДЕЛЕГЕЯ

Делегей Микола Куприянович (24.X.1911—3.X.1945) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Комини Ізяславського району в сім'ї селянина. Працював лісорубом, в міліції. В армії з 1932 року. Командир 508-го винищувального авіаційного полку (205 винищувальна авіаційна дивізія, 7-й винищувальний авіаційний корпус, 5-та повітряна армія, 2-й Український Фронт) майор Делегей 10 лютого 1944 року здійснив 172 бойових вильотів, збив особисто 15 і в групі 3 літаки ворога. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно 1 липня 1944 року.

Після війни працював льотчиком-випробувачем. Нагороджений орденом Леніна, 2 орденами Червоного Прапора, орденом Червоної Зірки, медалями. Підполковник Делегей загинув під час виконання службових обов'язків. Похований в Калінінграді.

Л І Т Е Р А Т У Р А :

ДЕЛЕГЕЙ Николай Куприянович // Гугай Е., Макухин М. Героимельничане в боях за Родину.—Хмельницкий, 1975.—С. 19.

ДЕЛЕГЕЙ Николай Куприянович // Бугай Е. М., Макухин М. Е. Из когорты мужественных.—Львов.—1978.—С. 84—86.

ДЕЛЕГЕЙ Николай Куприянович // Гордость и слава Подолии.— Львов, 1985.—С. 75—76.

ДОМЕШЕК Н. Безсмертя: [Про Героя Радянського Союзу М. К. Делегея] // Колгосп. життя.—1966.—1 січ.

ДОМЕШЕК Н. Соколині крила: [Про Героя Радянського Союзу М. К. Делегея] // Колгосп. життя.—1989.—23 лют.

ДЕЛЕГЕЙ Николай Куприянович // Герои Советского Союза: Краткий биогр. словарь.—М., 1987.—Т. 1.—С. 413.

14 ЛИСТОПАДА — 80 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ І. С. АНДРОЩУКА

Андрощук Іван Степанович (14.XI.1911) — Герой Радянського Союзу. Народився в с. Ганнопіль Славутського району в селянській сім'ї. Член КПРС з 1942 року. Закінчив неповну середню школу. В армії з 1933—1936 і з 1941 р. З початку Великої Вітчизняної війни на фронті. Закінчив автобронетанк. КУКС в 1942 році. Командир танкового батальйону 64-ї гв. танкової бригади (1-а гв. танкова армія, 1-й Білоруський Фронт) гвардії капітан Андрощук відзначився в боях за взяття Берліна. Взаємодіючи з іншими частинами, батальйон очистив від гітлерівців ряд вулиць і пробився до центру міста недалеко від Рейхстагу. 16—19 квітня 1945 року танкісти знищили 7 танків, 4 штурмових гармати, 6 бронемашин, багато іншої техніки і живої сили противника. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно 31 травня 1945 року. Після війни продовжував службу в армії. У 1950 році закінчив Ленінградську вищу школу БТВ. З 1957 року підполковник Андрощук в запасі. Нагороджений 2 орденами Леніна, орденом Червоного Прапора, 2 орденами Вітчизняної війни 1 ст., орденом Червоної Зірки, медалями.

Л І Т Е Р А Т У Р А

АНДРОЩУК Іван Степанович // Бугай Е. М., Макухин М. Е. Из когорты мужественных.—Львов, 1978.—С. 177.

АНДРОЩУК Іван Степанович // Гордость и слава Подолии. — Львов, 1985.—С. 19—22.

БУГАЙ Ю., МАКУХІН М. В останніх штурмах: [Про Героя Радянського Союзу І. С. Андрощука] // Рад. Поділля. — 1975. — 7 трав.

ДОЛГИХ А., СМАГЛЕНКО М. Йшли брати до Перемоги: [Про Героя Радянського Союзу І. С. Андрощука] // Трудівник Полісся.—1985.— 29 берез.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про Героя Радянського Союзу І. С. Андрощука.—С. 482.

САХНЕВИЧ Л. Тракторист на вулицях Берліна: [Про Героя Радянського Союзу І. С. Андрощука] // Рад. Поділля. — 1969.— 14 верес.

ЦАРИК О. Легендарний земляк [Герой Радянського Союзу І. С. Андрощук] // Рад. Поділля.—1985.—25 серп.

АНДРОЩУК Іван Степанович // Герои Советского Союза: Краткий биогр. словарь.—М., 1987.—Т. 1. — С. 59.

ГРУДЕНЬ — 550 РОКІВ З ЧАСУ ЗГАДКИ ПРО БІЛОГІР'Я (ДО 1946 РОКУ—ЛЯХІВЦІ)

Ляхівці (Білогір'я) вперше згадується в історичних документах 1441 року. 1583 року містечко одержує магдебурзьке право, яке певною мірою сприяло економічному розвитку. Після возз'єднання Правобережної України з Росією, Ляхівці в 1795 році ввійшли до складу Подільської, а з 1796 року—Волинської губерній. В січні 1918 року в Ляхівцях встановлено Радянську владу. У березні 1923 року селище стає районним центром Шепетівського округу, з вересня 1937 року—Кам'янець-Подільської області. В період німецько-фашистської окупації області в Ляхівцях з 1941 року діяла підпільна група, а з 1943 року підпільний райком партії. Нині Білогір'я гарно впорядкований районний центр. Тут діють ремонтний, цегельний, хлібний заводи, харчовий і побутового обслуговування комбінати, районне об'єднання «Сільгосптехніка», міжколгоспна будівельна та міжколгоспна шляхова організації. До послуг трудящих 4 загальноосвітні і музична школи, лікарня, поліклініка, Будинок культури, кінотеатр, 2 бібліотеки.

Л І Т Е Р А Т У Р А

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні (1941—1945 рр.): 36. документів і матеріалів.—Львів: Каменяр, 1969.—416 с.

Про Білогір'я.—С. 113, 190, 233—234, 380.

БЕЛОГОРЬЕ (Ляховцы) // Украинский советский энцикл. словарь.—К., 1988—Т. 1.—С. 162.

БІЛОГІР'Я//УРЕ.—2-е вид.—К., 1977.—Т. 1—С. 452—453.

БІЛОГІР'Я // Рад. Поділля.—1967.—2 черв.

БІСОВЕЦЬКИЙ Г. Білогір'я // Рад. Поділля.—1966.—8 груд.

КОПИЛОВ А. О. Білогір'я // Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область.—К., 1971.—С. 93—102.

БІЛОГІРСЬКИЙ район // Хмельницька область: Адміністративно-територіальний поділ.—Львів, 1982.—С. 10—12.

ГРУДЕНЬ — 50 РОКІВ З ЧАСУ СТВОРЕННЯ СЛАВУТСЬКОГО МІЖРАЙОННОГО ПІДПІЛЬНОГО КОМІТЕТУ

В середині грудня 1941 року в Славуті відбулося засідання керівників підпільних груп Славутського і Шепетівського районів. На ньому був створений підпільний міжрайонний антифашистський комітет. До його складу увійшли О. А. Горбатюк, К. О. Захаров, А. З. Одуха, В. Я. Яворський та інші. Комітет очолив військовий лікар Ф. М. Михайлов. Він потрапив у вороже оточення, в полон не здався, повернувся до Славуті і влаштувався завідувачим лікарнею. Організовував патріотичну групу з медичних працівників, встановив зв'язок з Славутським і Шепетівським підпіллям. На час створення комітету в організації налічувалося близько 200 комуністів, комсомольців і безпартійних. Славутське підпілля швидко зростало. Комітет очолив роботу підпільників Славутське підпілля швидко зростало. Комітет очолив роботу підпільників Славутського, Шепетівського, Грицівського, Антонінського, Ізяславського, Берездівського, Плужнянського, Білогірського районів, встановив зв'язки з підпільниками Острога, Новограда-Волинського, Бердичева, Житомира і Києва, розробив чітку програму дій щодо викриття звір'ячого обличчя фашизму, залучення до підпілля нових людей, збирання зброї і боєприпасів, поширення зведень радянського інформбюро, організації диверсій. 14 червня 1942 року диверсійна група А. З. Одухи за дорученням підпільного комітету організувала втечу великої групи військовополонених із табору. З Стриганської підпільної групи і військовополонених було організовано загін під командуванням А. З. Одухи. Невдовзі гітлерівцям удалося натрапити на слід Славутського підпілля. 22 липня вони заарештували Ф. М. Михайлова та десять інших активних учасників підпілля, яких після жахливих тортур стратили. Після смерті Михайлова партизанський загін, який незабаром переріс у патизанське з'єднання, був названий

його іменем. 18 січня 1944 року частини 23-го стрілецького корпусу 60-ї армії під командуванням генерал-полковника І. Д. Черняхівського у взаємодії з місцевими партизанами визволили Славуту від німецько-фашистських загарбників.

Л І Т Е Р А Т У Р А

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні: 36. документів і матеріалів. — Львів: Каменярь, 1969.—416 с.

Про Славутське підпілля.—С. 187—188.

ДОМАНК А., СБОЙЧАКОВ М. Подвиг доктора Михайлова. — М.: Сов. Россия, 1971.—284 с.

ІСТОРІЯ міст і сіл Української РСР. Хмельницька обл. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про Славутське підпілля. — С. 467—469.

КРОХМАЛЮК В. Пам'ятаємо героїв: [В Славуті відкрито музей партизанської слави] // Рад. Україна, 1977.—12 лип.

КУЧЕР В. І. Партизанські краї і зони на Україні в роки Великої Вітчизняної війни (1941—1944).—К.: Наук. думка, 1974.—142 с.

Про Славутське підпілля і діяльність партизанського з'єднання ім. Михайлова.—С. 26—28, 41, 77, 78, 89, 90, 91, 113, 114.

МИХАЙЛОВ Федор Михайлович // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.—М., 1988.—Т. 2.—С. 95.

НАРИСИ історії Хмельницької обласної партійної організації. — 2-ге вид. Львів: Каменярь, 1982.—271 с.

Про Славутське підпілля.—С. 145—154.

ОДУХА Антон Захарович // Герои Советского Союза: Краткий биограф. словарь.—М., 1988.—Т. 2.—С. 192.

СЛИНЬКО І. І. Підпілля і партизанський рух на Україні: На завершальному етапі визволення.—К.: Наук. думка, 1970.—173 с.

Про Славутське підпілля і партизанське з'єднання ім. Михайлова.—С. 16, 21, 25, 47, 48, 50, 58, 88—91, 118—120.

УКРАЇНСЬКА РСР у Великій Вітчизняній війні Радянського Союзу 1941—1945 рр. В трьох томах.—К.: Політвидав України, 1967. — Т. 1.—553 с.

Про Славутське підпілля.—С. 320, 321, 423, 477, 514, 532.

5 ГРУДНЯ — 80 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ С. І. ГРОША

Грош Сергій Іванович (5.XII.1911 р.) — український радянський живописець, заслужений діяч мистецтв УРСР. Член КПРС, професор. Народився в с. Браженці Полонського району. В 1947 р. закінчив Київський художній інститут, вчився у Ф. Г. Кричевського, дипломна робота — ескіз розпису «Капітуляція фашистської Німеччини» (керівник О. О. Шовкуненко). Учасник виставок з 1947 року. Намалював картини: «Сталь і троянди», «Т. Г. Шевченко серед членів Кирило-Мефодієвського братства» (1951 р.), «Дружба» (1952 р.), «Чайки над хвилями» (1953 р.), «Повідомлення М. Щорса німецьким солдатам про революцію в Німеччині», «Ленінський парламентарій» (1957 р.), «Олекса Довбуш» (1960 р.), «Верховина—мати рідна» (1963 р.), «Назустріч волі» (1964 р.), «Праця мужніх» (1967 р.), «Осінь у Пороніні» (1970 р.) З 1947 року—викладач Київського художнього інституту.

Л І Т Е Р А Т У Р А

ГОВДЯ П. Великому сину України посвящается // Художник.— 1964.—№ 9.—С. 15—17.

Про художника С. І. Гроша.—С. 17.

ГРОШ Сергей Иванович // Художники народов СССР: Биобиблиограф. словарь.—М., 1976.—Т. 3.—С. 206—207.

ГРОШ Сергій Іванович // Українські радянські художники.—К., 1972.—С. 122.

ГРОШ Сергій Іванович // Словник художників України.—К., 1973.—С. 68.

КАСИЯН В. В семье вольной, новой // Искусство.—1964.—№ 10.—С. 13—16.

Про художника С. І. Гроша.—С. 16.

ЛЬВІВСЬКИЙ державний музей українського мистецтва.—Львів, 1955.—211 с.

Про художника С. І. Гроша.—С. 114.

ГРОШ Сергій Іванович // Артисти, композитори, художники Хмельниччини.—Хмельницький, 1989.—С. 45—46.

13 ГРУДНЯ — 70 РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ А. Ю. ДЯЧУКА

Дячук Андрій Юхимович (13.XII.1921—14.I.1945)—Герой Радянського Союзу. Народився в с. Великі Орлинці Красилівського району в селянській сім'ї. Закінчив 7 класів, працював в колгоспі.

В армії з 1941 року. Учасник Великої Вітчизняної війни з 1941 р. Командир відділення інженерно-саперного батальйону (51-а інженерно-саперна бригада, 46 армія, 2-й Український Фронт), комсомолец, ст. сержант Дячук в ніч на 5 грудня 1944 року в складі групи десантників переплив через Дунай в районі м. Ерчі (20 км південніше Будапешта). Першим досягнув правого берега, знищив ворожий кулемет, забезпечивши успіх десанту. Здійснив ще 6 рейсів, переправив 96 чоловік з повним озброєнням. Загинув в бою. Звання Героя Радянського Союзу присвоєно 24 березня 1945 року. Нагороджений орденом Леніна, Червоної Зірки, медаллю. Похований в с. Лишмарот (25 км, на північ від Будапешта). Бюст Героя встановлено в рідному селі, а на школі—меморіальну дошку.

Л І Т Е Р А Т У Р А

ПОДІЛЛЯ у Великій Вітчизняній війні: Зб. документів і матеріалів. — Львів: Каменярь, 1962.—415 с.

Про А. Ю. Дячука.—С. 278—279.

ДЯЧУК Андрей Ефимович // Бугай Е. М., Макухин М. Е. Из корты мужественных.—Львов, 1978.—С. 130—132.

ДЯЧУК Андрей Ефимович // Гордость и слава Подолии.—Львов, 1985.—С. 78—80.

ДУНАЙСЬКІ хвилі: [Про Героя Радянського Союзу А. Ю. Дячука] // Зоря комунізму.—1985.—28 берез.

Історія міст і сіл Української РСР. Хмельницька область. — К.: УРЕ, 1971.—706 с.

Про Героя Радянського Союзу А. Ю. Дячука.—С. 551.

МАКУХІН М., БУГАЙ Ю. «Я піду в рейс...!»: [Про Героя Радянського Союзу А. Ю. Дячука] // Корчагінець.—1975.—13 лют.

МЕЛЕНЧУК К. У центрі села [Великі Орлинці пам'ятник Герою Радянського Союзу А. Ю. Дячуку] // Рад. Поділля. — 1965. — 26 черв.

ДЯЧУК Андрей Ефимович // Герои Советского Союза: Краткий биогр. словарь.—М., 1987. Т. 1.—С. 461.

З М І С Т

Хоптяр Степан Іванович	4
Семеновський Володимир Самійлович	5
Сидоришин Олексій Петрович	6
Войтович Василь Єрмолайович	7
Панасюк Лука Павлович	8
м. Старокостянтинів	10
Храновський Микола Андрійович	11
Фарфоровський Володимир Пилипович	13
Бурачек Микола Григорович	14
Мевш Михайло Павлович	15
Хмельницька обласна бібліотека ім. М. Островського	16
Кондратюк Микола Кіндратович	18
Рисюк Ілля Григорович	19
Володарський В.	20
Сварник Іван Іванович	21
Лендер Франя Францович	22
Вайсер Володимир Зельманович	23
Сугеров Борис Андрійович	24
Кам'янець-Подільський педінститут ім. В. П. Затонського	25
Проскурівська підпільна організація	27
Ковтун Василь Юхимович	28
Майборський Володимир Петрович	30
Писаренко Павло Трохимович	31
Єзерський Мілій Вікентійович	32
Делегей Микола Купріянович	33
Андрощук Іван Степанович	34
Білогір'я	35
Славутський міжрайонний підпільний комітет	36
Грош Сергій Іванович	38
Дячук Андрій Юхимович	38